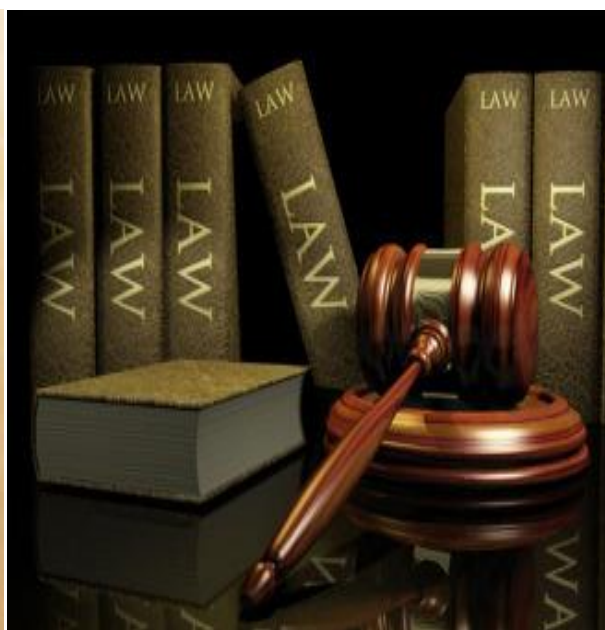

**ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ВЧЕНИХ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЦЕНТР ІНІЦІАТИВ МОЛОДІ»
БЛАГОДІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «БЛАГОДІЙНЕ ТОВАРИСТВО
«УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР ЗАХИСТУ ПРАВ ПАЦІЄНТІВ»
ТОВ «МЕДПРАВО-КОНСАЛТИНГ»
ТОВ «КЛІНІКА ПЕРВИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ № 1»
ІСПАНСЬКА КОМПАНІЯ LOREN COSTA LLORET SL**

СОЦІАЛЬНІ, ПРАВОВІ ТА УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ, СВІТОВИЙ ДОСВІД

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**05 ЛЮТОГО 2021 РОКУ
Льорет-де-Мар**

Крячко Дар'я Вадимівна,
студентка 4 курсу 1 медичного факультету
Запорізького державного медичного
університету

Аніщенко Михайло Анатолійович,
доцент кафедри соціальної медицини,
громадського здоров'я, медичного та
фармацевтичного права Запорізького
державного медичного університету

З ІСТОРІЇ МІЖНАРОДНОГО МЕДИЧНОГО ПРАВА

Більшість дослідників вважають, що медичне право виникло як галузь міжнародного права на Шостій сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я у 1953 р. Дослідивши пропозицію уряду Бельгії про проведення досліджень, пов'язаних з міжнародним медичним правом та порівняльним законодавством в галузі охорони здоров'я, Асамблея прийняла Резолюцію № 6.40, у якій запропонувала організувати дослідження проблем міжнародного медичного права [1]. Попередня робота була проведена Виконавчим комітетом Всесвітньої організації охорони здоров'я, яка розглянула різні точки зору багатьох урядів, наукових, громадських організацій та приватних осіб про необхідність вивчення проблем міжнародного медичного права. Отримані відповіді свідчили про загальну зацікавленість у дослідження та розробці цієї проблеми.

47-а конференція Асоціації міжнародного права, що проходила у 1956 р. в Дубровниках (Югославія), заснувала Комітет з міжнародного медичного права [12]. Матеріали восьмирічної діяльності даного комітету показують, що міжнародне медичне право розглядалося як частина так званого «права війни». Основним змістом даної галузі права комітет вважав норми, спрямовані на гуманізацію війни, на надання медичної допомоги жертвам війни. У резолюції підкреслювалося, що головна мета міжнародного медичного права «полягає в посиленні юридичної гарантії більш ефективної охорони жертв збройних конфліктів» [2].

Серед величезної кількості норм, що регулювали міждержавні відносини, є багато таких, які стосувалися питань охорони здоров'я та медицини. Всі вони в сукупності представляли цілу систему, спрямовану до однієї і тієї ж мети – до поліпшення здоров'я усіх людей на планеті. Сукупність цих норм і стала міжнародним медичним правом. Таким чином, 47-а конференція Асоціації міжнародного права, яка проходила в Дубровнику (1956 р.) постановила заснувати Комітет з міжнародного медичного права, і рішенням Виконавчого комітету Асоціації від 26 жовтня 1956 р. такий комітет було утворено [1].

У низці країн також виникли національні комітети. У Резолюції, прийнятій 47-ю Конференцією Асоціації міжнародного права,

стверджувалось, що головна мета міжнародного медичного права полягає у підсиленні юридичних гарантій більш ефективної охорони жертв збройних конфліктів, особливо по відношенню до покращення деяких положень Женевських конвенцій 1949 р. Як відзначав В. С. Михайлов, головна увага приділялась доволі вузькій галузі – допомозі жертвам війни, тому нову галузь можна було назвати міжнародним військово-медичним правом [3, с. 5]. У найбільш концентрованому виді такий погляд на міжнародне медичне право було викладено у доповіді Комітету з міжнародного медичного права на Гамбурзькій конференції Асоціації міжнародного права у 1960 р.

У черговий раз питання про медичне право було поставлене у зв'язку з дебатами навколо проблем медичної етики та деонтології на IV Міжнародній медико-правовій конференції у Празі в 1977 р.[1]. Серед доповідей на конференції відзначено специфічність правових норм, які врегульовують діяльність медичних співробітників, що призвело до виступу з боку багатьох вчених-медиків та юристів з пропозицією про виокремлення правових питань медицини у самостійну галузь права – медичне право [4, с. 117].

Щоб чітко уявити собі зміст даної галузі права, слід звернутися до Статуту Всесвітньої організації охорони Здоров'я, в якому записано, що головною метою організації проголошується «досягнення всіма народами можливо вищого рівня здоров'я» (ст. I). Під терміном «здоров'я», як вказано у преамбулі Статуту, розуміється «стан повного фізичного, душевного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб або фізичних дефектів» [5].

Медичне право є однією з небагатьох галузей права, яке пройшло у своєму розвитку нетиповий шлях – народившись міжнародним, воно поступово воно стало національним [1]. Норми міжнародного медичного права постійно впливали на позитивний розвиток національного медичного законодавства різних країн – починаючи з часів, коли міжнародна спільнота, намагаючись захистити цивільне населення та поранених бійців, почала розробляти й приймати відповідні конвенції, і продовжуючи сьогодні, коли були прийняті сучасні міжнародні документи – Декларація відносно медичної освіти (Іспанія, жовтень 1987 р.), Положення про медичне дослідження (Іспанія, вересень 1992 р.) тощо. На черзі Україна та її законодавство [6, с. 146].

1980-ті рр. характеризуються появою ряду дисертацій і монографічних робіт, присвячених вивченню права на здоров'я, медичного та міжнародного медичного права. На теренах колишнього СРСР медичне право як самостійна галузь права почала розвиватися з 1984 р. завдяки працям професора Ю. Д. Сергєєва, доктора медичних наук та заслуженого юриста. Отже, ця галузь від самого початку була спільним дітищем юристів та медиків [7, с. 66].

На думку В.С. Михайлова, сьогодні існує велика група міжнародно-правових норм, що регулює специфічну галузь міжнародних відносин, – відносини між суб'єктами міжнародного права з питань охорони здоров'я людей (як в мирний так і у воєнний час) [3, с. 6]. Сукупність цих норм, на думку вченого, і складає міжнародне медичне право, яке є частиною, галуззю загального міжнародного права. Коло питань міжнародного медичного права,

на думку вченого, надзвичайно широкий. Воно охоплює проблеми як мирного, так і військового часу.

Певні питання охорони здоров'я вже отримали конвенційне закріплення, у деяких випадках доволі деталізоване (боротьба з особливо небезпечними хворобами, контроль над наркотичними речовинами тощо). Разом з тим, є проблеми, які отримали певні нормативні основи, сформульовані у статутах ООН та ВООЗ. Але поставлені в самій загальній формі, вони вимагають більш докладної розробки конвенційного характеру. До них відносять такі багатопланові питання, як охорона материнства та дитинства, контроль над якістю продуктів харчування, фармацевтичних препаратів, тощо.

Як відомо, рух суспільства по шляху прогресу породжує нові галузі права, які сьогодні прийнято іменувати галузями четвертого покоління: інформаційне, страхове, спортивне, медичне та деякі інші, що зараз формуються. «Розвиток науки та техніки, особливо у галузі медицини, біотехнологій та євгеніки, ставить перед суспільством проблему формування і розвитку медичного права як самостійної галузі права, що має свій предмет, метод, систему, та саме головне, набір джерел» [1].

Отже, здійснивши короткий аналіз історії створення медичного права, можемо констатувати, що кінцевий етап становлення цієї галузі ще попереду. У даний час існує ряд міжнародних неурядових організацій, що займаються питаннями медицини та біоетики (Всесвітня медична Асоціація (1947 р.), Всесвітня асоціація медичного права (1967 р.), Міжнародна асоціація біоетики (1992 р.) та ін.). Зусиллями подібних організацій проводяться конгреси, на яких, крім інших, обговорюються питання законодавства у галузі медицини. У багатьох країнах вже прийнято кодекси медичної етики, однак далеко не скрізь це було зроблено на офіційному рівні.

Список використаних джерел:

1. Баришніков М. Р. Міжнародне медичне право та його вплив на медичне законодавство України. URL: <https://docviewer.yandex.ua/view/40840240>
2. Шаяхметов С. Ш. История медицинского права. Вестник КазНМУ. 2014. № 3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/istoriya-mezhdunarodnogo-meditsinskogo-prava/viewer>
3. Михайлов В. С. История международного здравоохранительного права. Владивосток: Изд-во Дальневосточного ун-та, 1984. – 56 с.
4. Болотіна Н.Б. Медичне право в системі права України. Право України. 1999. № 1. С. 116-121.
5. Всемирная организация здравоохранения. Женева. Основные документы : [Перевод] / ВОЗ13-е изд., включ. поправки, принятые до февр. 1980 г. М. : Медицина, 1980. 200 с. URL: <https://search.rsl.ru/ru/record/01006086608>
6. Гладун З. С. Проблеми формування галузі медичного права в Україні. Вісник Львівського національного медичного університету. 2005. № 3. С. 66
7. Гусева Е.В. Международное медицинское право – комплексная отрасль международного права. В кн.: Актуальные вопросы советского права. Казань, 1985. С. 145-148.